

SECPLAN - Planning for sustainable second-home development

Planlegging for bærekraftig fritidsboligutvikling

Jin Xue

Prosjektleder

Professor i by- og regionalplanlegging, NMBU

KDD FOU dag, 08.05.2024

Agenda

- Prosjektstatus
- Funn: Potensial for å forbedre bærekraftig planlegging av fritidsboliger
- Nye temaer til oppfølging

2022

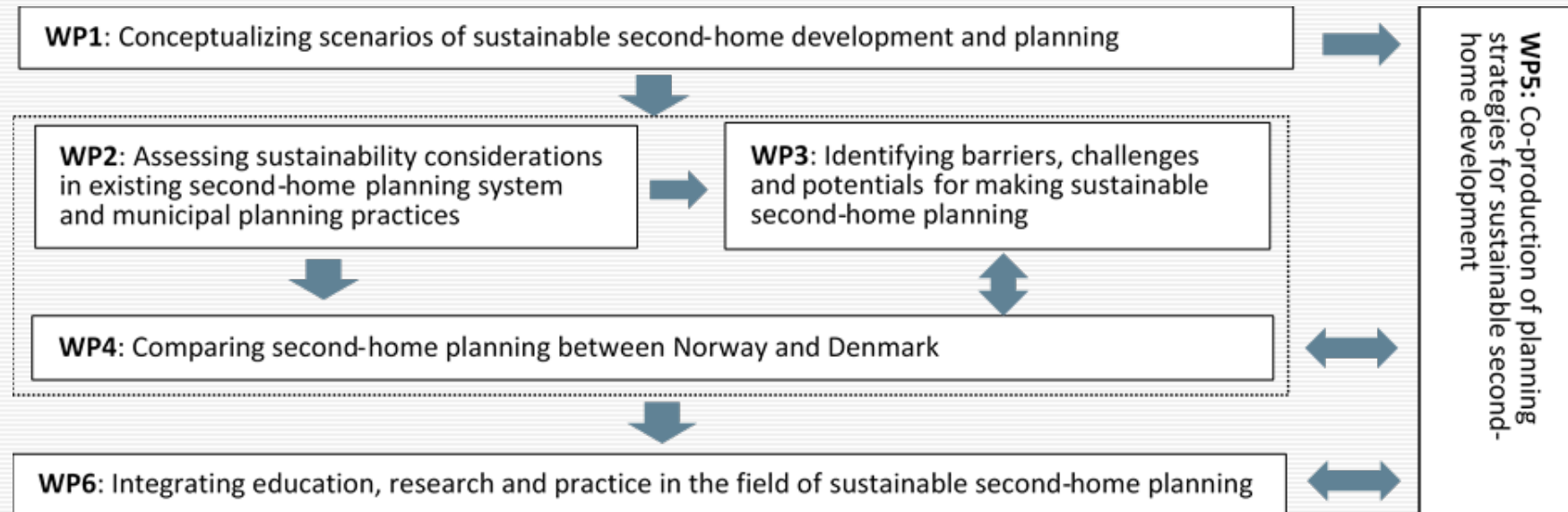
2023

2024

2025

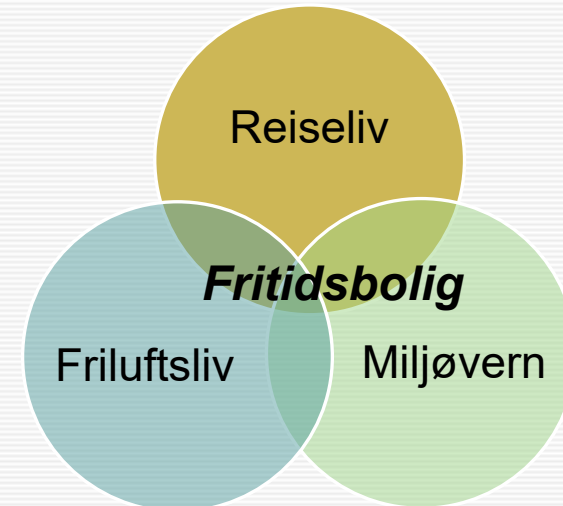
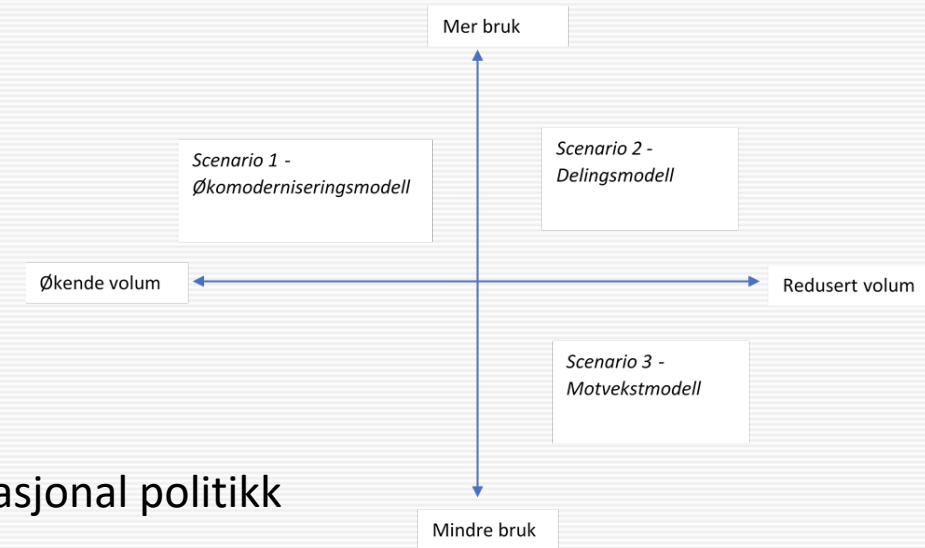
Kort prosjektbeskrivelse

- **Hovedspørsmål:** Hvordan kan planlegging fremme bærekraftig utvikling av fritidsboliger?
- **Overordnet mål:** Styrke planleggingens rolle for å gjøre utviklingen av fritidsboliger mer miljømessig bærekraftig.

Prosjektstatus

- **Strategisk styring:**
 - Scenarioer for bærekraftig fritidsboligplanlegging
- **Nasjonalt nivå:**
 - Nasjonal rammeverk for fritidsboligplanlegging: hva slags nasjonal politikk trengs
- **Regionalt nivå:**
 - Regional planleggings rolle i styring av fritidsboligutvikling
- **Kommunalt nivå:**
 - Barriere, utfordringer og potensial for å lage bærekraftig fritidsboligplanlegging
 - Forståelse av miljømessig bærekraft i kommunal planlegging for fritidsboliger
 - Makt og konflikthåndtering i fritidsboligplanlegging
- **Plansystem:**
 - Sammenligne plansystemet for fritidsboliger i Danmark, Norge (Sveits)
- **Forslag:**
 - Utvikle en mal for strategier for bærekraftig fritidsboligutvikling i kommunal planlegging

Prosjektstatus

- **Masteroppgaver**
 - Fremtidens hytteutbygging - En diskursanalytisk tilnærming til påvirkningsmekanismer innen fritidsboligutvikling i **Vinje** kommune <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/3057164>
 - **Regional forvaltning** av helhetlig fritidsboligutvikling -En komparativ casestudie av Vestfold og Telemark fylkeskommunes og Innlandet fylkeskommunes roller i regionalfritidsboligutvikling <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/3079317>
 - Hvordan vektlegger kommunene strandsonevernet mot byggeinteresser fro fritidsboliger gjennom **dispensasjonsadgang?** <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/3089281>
 - Kommunale virkemidler for en mer bærekraftig fritidsboligutvikling – En casestudie av **Øystre Slidre kommune** <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/3126369>
- **Kronikk**
 - Bedre hytteplanlegging <https://www.nationen.no/bedre-hytteplanlegging/o/5-148-490468>
 - Statens nye veileder for hytteutbygging svarer ikke til problemene <https://www.morgenbladet.no/ideer/kronikk/2022/12/08/statens-nye-veileder-for-hytteutbygging-svarer-ikke-til-problemene/>
 - Fritidspendlerne <https://www.weekendavisen.dk/2023-27/ideer/fritidspendlerne>
- **Debatt**
 - Eier du ikke hytteskam? <https://www.youtube.com/watch?v=FrIREvNDNSU>

Funn: Potensial for å forbedre bærekraftig planlegging av fritidsboliger

■ Diskusjoner på to linjer

- Generell arealpolitikk **vs.** spesifikk politikk for fritidsboliger
- Nasjonal politikk og planlegging **vs.** lokal/regional planlegging

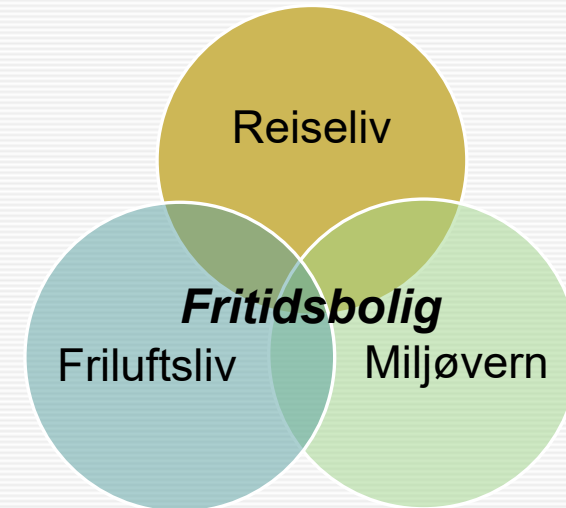
Datakilder:

- Vitenskapelige litteratur
- Nasjonale politikk dokumenter
- Samfunnsdebatter

Generell arealpolitikk vs. spesifikk politikk for fritidsboliger

- Opprette en **ny hierarkisk institusjonell orden** med natur og klima som grunnlag og med høyere prioritet
 - Institusjonelle konflikter i fritidsboligplanlegging
 - Nasjonal politikk forsøker på en harmonisert institusjonell orden: vinn-vinn tilnærming (f.eks. fortetting)
 - Gjelder alle sektorer og arealbruk inkluderende fritidsbebyggelse
 - Mer konkret:
 - Ta miljøhensyn som et grunnlag i alle planer
 - Der det oppstår konflikter mellom vern og bruk bør natur få prioritet overfor andre interesser
 - Nasjonale klima- og naturmål kan overføres til regionalt og kommunalt nivå som gjør det forpliktende for fylker og kommuner å nå
 - Det kan kreves at kommunal planlegging baserer seg på oppdatert natur og miljø kunnskaps og styrke miljøfaglig kompetanse i planlegging
 - Disse kan lovfestes gjennom plan- og bygningsloven
 - Innsigelsesmekanismer kan forsterkes ved å være mer faglig og rettslig styrt

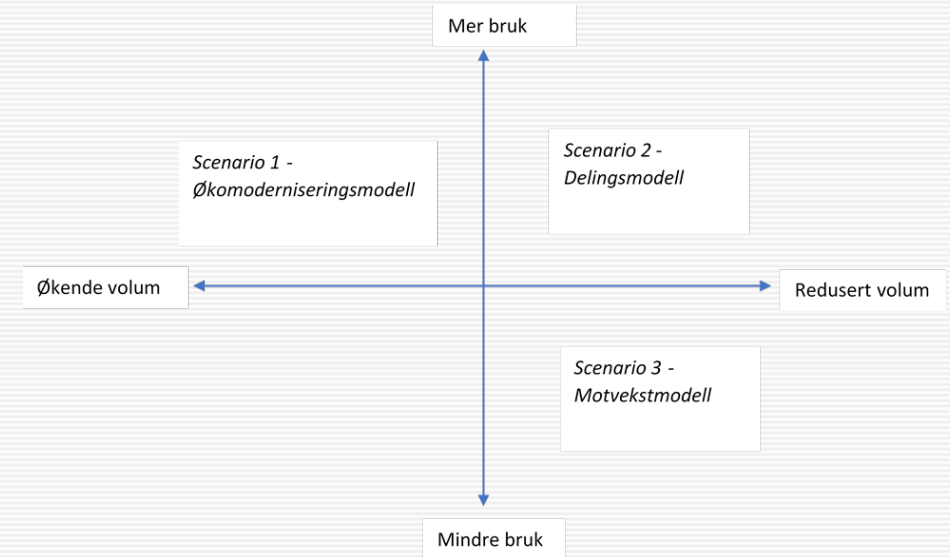

Generell arealpolitikk vs. spesifikk politikk for fritidsboliger

- Om-institusjonalisering av planlegging
 - Dagens normer i planlegging: sektornøytral, prosess-orientert, felles arena
 - Bør vektlegge langsiktig målsetting for natur og klima og ta vare på at arealbruk bidrar til oppnåelse av målene
 - Fokuserer ikke bare på samordning og prosess, men også substantiv utfall på en “mål-middel” tankegang og planleggeres faglige kunnskap
 - Utvide planleggeres rolle fra å være nøytral moderator og konfliktbehandler til å representere natur og klima, en form av advokatplanlegging
 - Det å utvide handlingsrommet og verdipremissene til planlegging krever institusjonell endring både regulativt, normativt og kulturelt

Generell arealpolitikk vs. spesifikk politikk for fritidsboliger

- Strategisk styring av fritidsboligutvikling
 - Fortetting som et konkret nasjonalt forslag til fritidsboligplanlegging er rettet mot en grønnvekst fremtid forutsatt at kommuner vil utbygge flere fritidsboliger
 - For kommunene som ikke velger å bygge ned mer natur, men øke utnyttelsesgrad av eksisterende fritidsboliger, er det ingen nasjonal føring kommuner kan hen vise til og ta i bruk
 - Det gjelder kommunene som vil motvirke markedsinsentiver og bremse utbygging og opplever mindre statlig støtte
 - Nasjonal strategisk styring derfor kan betyr at mulige fremtidige alternativer fremmes og tilrettelegges nasjonalt

Nasjonal politikk og planlegging vs. local/regional planlegging

- **På regional nivå**
 - Styrke regional myndighet til å støtte kommuner med kapasitet og kompetanser i fritidsboligplanlegging
 - Spille en sterkere rolle i operasjonalisere og oversette nasjonal politikk og mål i arealbruk
 - Mer regional/inter-kommunale planer særlig i områder med stort utbyggingspress
- **På kommunalt nivå**
 - Hovedansvaret for planlegging ligger hos kommuner, men innen et nasjonal rammeverk som prioriterer natur og klima
 - Forsterke strategisk og langsiktig planlegging, bedre koblet samfunnsdel og arealdel
 - Bedre kunnskapsgrunnlag og kompetanse i natur, klima, miljø

Funn: Potensial for å forbedre bærekraftig planlegging av fritidsboliger

Level of government	Main potential
NATIONAL	<ul style="list-style-type: none"> • General regulations and tools for all land use which strengthen considerations for nature and climate.
REGIONAL	<ul style="list-style-type: none"> • Supporting municipalities with capacity and competence. • Operationalize/contextualize national regulations. • Stronger powers regarding regional plans. • Specific policies for second homes in counties with growth/pressure.
LOCAL	<ul style="list-style-type: none"> • Proactive, long-term and strategic land-use planning. • Specific policies for second homes in municipalities with growth/pressure.

Nye temaer til oppfølging

- Fortetting
- Planvask, arealregnskap/naturengskap
- Deling
- Lokal motstand

Takk for oss!

